

Posudek vedoucího bakalářské práce

Barbora Štěpánková, *Transhumanismus, jáství a identita*

Hegel v předmluvě k *Základům filosofie práva* tvrdí, že filosofie je, či *měla by být* „výrazem své doby v myšlenkách“. Ambicí být filosofii „své“ doby, či vyjadřovat „svou“ dobu v myšlenkách reprezentuje aktuálně módní směr označovaný jako transhumanismus, který přichází se záměrem *vylepšovat* člověka prostřednictvím technologií. Předložená práce Barbory Štěpánkové *Transhumanismus, jáství a identita* jednak seznamuje se základními myšlenkami (a problémy) samotného transhumanistického hnutí, jednak se pokouší o jeho filosofickou aplikaci (a tím kritickou diskusi) v souvislosti s pojetím lidského „já“ (je-li cosi takového) a osobní identity (je-li cosi takového). Proto je první část předložené práce čistě *kompilačně popisným* představením transhumanismu, jeho základních postav, konceptů, programových deklamací, potenciálních rizik a reflexe přítomnosti či „aplikace“ transhumanistických myšlenek zejména v populární kultuře.

Druhá část předložené práce se pak pokouší konfrontovat vybrané transhumanistické myšlenky s recentními filosofickými vypracováními konceptu „jáství“ (pracuje se s angl. konceptem *self*) a osobní identity na příkladu dánského fenomenologa Dana Zahaviho a zejména jeho konceptu tzv. *minimal self* (čes. minimální jáství). Pro pojmové vymezení obou konceptů se zdálo užitečné nejprve zmínit pojetí osobnosti, já(ství) a osobní identity z hlediska vývojové psychologie, aby se tím zvýraznily specifické odlišnosti pojetí filosoficko-fenomenologického. To případně může *působit jako* metodologická nevyhraněnost této části, kdy *by se mohlo zdát, jako kdyby* předložená práce neměla jasno v tom, v jakém oboru a z jakého stanoviska danou problematiku pojednává.

Jádro druhé části spočívá v diskusi Zahaviho vpracování konceptu „minimal self“, jeho předpokladů, struktury i kritické recepce. Zahavi přiznává, že neobjevuje Ameriku, nýbrž synteticky adaptuje zjištění řady fenomenologických gigantů od Husserla přes Heideggera k Sartrovi a Merleau-Pontymu, jejichž zjištění týkající se struktury vědomí a sebe-pojetí člověka formuluje do koncepce aplikovatelné v psychologii, psychoterapii, kognitivních vědách, a dokonce či zejména ve zdravotní péči. Využití konceptu „minimal self“ s ohledem na duševní hendikepy typu Alzheimerova choroba, schizofrenie či autismus pomáhají snad lépe pochopit, co se s člověkem doopravdy děje a kým člověk *stále ještě* je, či naopak *přestává* být, resp. oč tedy *přichází*.

Třetí část pak toto Zahaviho zjištění konfrontuje s výsostně transhumanistickým pojetím identity jednotlivce, který by se (resp. jehož mozek by se) mohl nahrát do a zálohovat ve virtuálním

prostoru. Kým bude pak *daný* jedinec? Bude to ve všech verzích *tentýž* jedinec? Předložená práce tvrdí, že Zahaviho koncept „minimal self“ *garantuje* takovouto instanci trvalé identity ve všech proměnách a verzích, a tak by mohl být kompatibilní s transhumanismem a pro něj i využitelný. Jestliže *první dvě části* byly ryze *kompilačního a popisného* rázu, je *třetí část* částí *analytickou a výzkumnou*, protože *samostatně aplikuje* zjištění prvních dvou částí na tematiku pojetí identity v rámci transhumanismu.

Předloženou práci Barbory Štěpánkové *Transhumanismus, jáství a identita* **doporučuji k obhajobě** a navrhuji **hodnocení mezi výborně a velmi dobře**.

17. května 2023

Doc. Aleš Novák, Ph.D.

Katedra filosofie